

A Püspök úr az áldozat!

Kocsis Fülöp telepi iskolája „akarva akaratlan áldozata lett a sanda oktatáspolitikai játéknak” – jelentette ki egy a nyíregyházi Huszár-telepen lévő, újranyitott cigányiskoláról Hofher József jezsuita szerzetes egy vitaesten, amelyen az iskolaalapító Kocsis Fülöp is bőven kifejthette az érveit.

„Romagettó vagy romaparadicsom Nyíregyházán?” címmel tartott beszélgetést a Magyar Katolikus Újságírók Szövetségének Sajtófóruma (MKÚSZ) szerda este, amelynek apropója a Kúria áprilisi döntése volt.

A Kúria ugyanis alapvetően megváltoztatta az első- és másodfokú bírói döntéseket, amelyek kimondták, hogy a Görögkatolikus Egyház Hajdúdorogi Metropóliája által működtetett szegregált iskolát – a roma gyerekek érő oktatási diszkrimináció miatt – felmenő rendszerben be kell zárni. De a nyíregyházi Huszár-telepi iskolát mégsem kell bezárni, mert

a Kúria döntése fölülírta azt a bírói gyakorlatot is, amely szegregációs ügyekben az elmúlt tíz évben kialakult.

A jogvédő szervezetek a Kúria döntésében azt látták, hogy a szegregációt tiltó jogszabályok ellenére mégis csak megnyílik az útja a gyerekek elkülönítésének a vallásgyakorlás és a szabad iskolaválasztás égisze alatt.

A MKÚSZ moderátora nem volt képből a magyarországi szegregáció mibenlétét illetően. Sikeres felzárkóztató példát Szingapúrból hozott, ahol állítólag a maláj kisebbséget elkülönített oktatáson keresztül sikerült integrálni. A Népszabadság a maláj példát nem ismeri, ismeri viszont a hódmezővásárhelyit. Itt Lázár János akkori polgármester bezáratta azokat az iskolákat, amelyekben magas volt a halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek aránya. Nem csak azért tette ezt, mert problémásnak tartotta, hogy a szegények külön iskolába járnak, hanem azért is, mert javítani szeretett volna a vásárhelyi iskolák színvonalán. Az élet őt igazolta: az integrációval – és az ahhoz köthető pedagógiai megújulással – javult az oktatás minősége a kisvárosban.

A beszélgetés során elsőként szót kapó, és a nyíregyházi telepi iskolát működtető egyház érseke leszögezte: bár nagy számban vannak cigány gyerekek a Sója Miklós Iskolában, az annak következménye, hogy egy olyan lakótelepen működik, ahol sok cigány család lakik.

– Soha nem firtattuk, hány cigány gyerek van az iskolában, valószínűleg sok, de ez nehéz kérdés, nem tudjuk, ki tartja magát annak – fejtette ki Kocsis Fülöp, aki elismerte, hogy korábban nem volt „érzékeny” az integráció kérdésére, de az Esélyt a Hátrányos Helyzetű Gyerekeknek Alapítvány (CFCF) hatására azzá vált. Kocsis Fülöp hangsúlyozta, nem akarja, hogy kérdésnek tűnjön, de jól megérti magát a cigányokkal, szeretik őt, tehát az iskolában folyó munka is gyümölcsöt fog teremni. Példaként hozta fel az iskola nevét adó Sója Miklós görögkatolikus pap esetét, aki kiment Hodászra, és a helyi cigány közösségben elkezdett dolgozni. Elmondta, Sója tanította meg az embereket írni, olvasni, létrehozott egy kápolnát, ami aztán kinőtte magát, és most már családok átmeneti otthona, óvoda, mindenféle intézmény van ott. Csak épp iskola nincs. Talán nem véletlenül nem hozott létre Sója Miklós Hodászon a cigányoknak külön iskolát, de erre Kocsis Fülöp nem tért ki.

Ekkor Hofher József jezsuita szerzetes kapott szót, aki megrendítően szépen beszélt arról, hogy miért káros mindenféle elkülönítés. Csobánka példáját említette, ahol korábban együtt jártak a romák és nem romák, mígnem aztán a többségi szülők elkezdték elvinni gyerekeiket a szomszédos községekbe. A csobánkai iskolában így egyre magasabb lett a szegény gyerekek aránya, amivel párhuzamosan zuhant az oktatás színvonala. Egy idő múlva annyira rossz lett az iskola, hogy a jobb helyzetű roma családok is kimenekítették onnan a gyerekeiket.

Hofher mindenféle tudományos adatok említése nélkül írta le, miért nem vezet sehová az elkülönítés. A szerzetes ennél többet is mondott: szerinte a szegénységből kitörni csak integrált oktatási környezetben lehetséges. Példaként említette, hogy azok a cigány származású hallgatók, akiknek sikerült bejutniuk a felsőoktatásba, szinte kivétel nélkül integrált iskolába jártak, nem telepi cigányiskolákba.

Hofher József atya egyáltalán nem palástolta ellenérzéseit a görögkatolikus telepi iskolával kapcsolatban sem. Szerinte ilyen jellegű iskolának csak akkor van értelme, ha olyan szegregátumban indul iskola, ahol 20-30 kilométeres körzetben nincs kit kivel integrálni. Nyíregyháza nem ilyen, ott a telepi szegregált iskola és a görögkatolikusok másik, jól felszerelt, uszodás belvárosi iskolája között – ahová nemigen jár halmozottan hátrányos helyzetű gyerek – három kilométer a távolság.

És hogy miért nem oda vitte Kocsis Fülöp a telepi roma gyerekeket? Hofher József nem tette föl ezt a kérdést, mégis megválaszolta. – A szülők ott, a belvárosban ezt nem akarták – szögezte le.

Kocsis Fülöp erre azonnal reagált. Elmondta, hogy a csillogó-villogó felújított iskolába bármikor átveszik a romákat. Elmondta azt is, hogy azért nyitott iskolát a telepen, mert nem akarta buszoztatni a gyerekeket. Elismerte, hogy az integrált közegben a jobb helyzetű gyerekek húzzák felfelé a szegényebbeket, az egymástól

tanulásnak van jelentősége. Aztán egy meglepő kijelentést tett: az integrált közegben nem csak felfelé húzhatják a jobb helyzetűek a szegényebbeket, hanem lefelé is.

– Hamarabb jut kábítószerhez – fejtette ki, hozzátéve: „globalizált világunkban nem biztos”, hogy jó dolgokhoz jut a szegregátumban élő gyerek. Ezért szerinte „haszna is van annak, hogy a saját közegükben, a szülőket is bevonva” működtetik az iskolát.

Ekkor ért el a beszélgetés a legfontosabb pillanathoz. Hofher József ezúttal sem kendőzte ellenérzéseit. Azt mondta: ezek a gyerekek azért vannak a „saját közegükben”, mert ez a város érdeke. A jezsuita szerzetes szerint valójában a következő játszódhatott le Nyíregyházán: a fáradt és felkészületlen tanároktól, iskolaigazgatóktól folyamatosan jött a polgármester felé a panasz, hogy nem bírnak a hátrányos helyzetű roma gyerekekkel. A roma szülőknek probléma volt, hogy egyes iskolákban lebüdöscigányozzák a gyerekeiket. A polgármester alig várta, hogy valaki iskolát nyisson a telepen, és megoldja ezt a feszültséget.

– A püspök úr áldozata ennek a manipulációnak – mondta, hozzátéve: a kormány érdeke az, hogy tömegével hozhassanak létre ilyen iskolákat. Máskülönben minek módosította volna a köznevelési törvényt a kormány? Okfejtése szerint e módosítás áll a Kúria szokatlan döntésének hátterében is. Hofher kijelentette: Kocsis Fülöp telepi iskolája

„akarva akaratlan áldozata lett a sanda oktatáspolitikai játéknak”.

A törvénymódosítóval kapcsolatban hozzátette: a kormány megnyitott egy kaput, amely a vallásoktatás ürügyén bezárja azokat a gyerekeket a szegregátumokba, akik oda születtek.

– Nem 150 gyerekről van szó. Ilyen kiskapuk révén megnyílik az út. Nem csak a cigányokról, hanem a hátrányos helyzetű gyerekekről van szó. Mi lesz így Magyarországgal? – fakadt ki.

Székely János esztergom-budapesti segédpüspök, a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia romapasztorációs bizottságának elnöke minderre nemigen reagált érdemben. Felvázolta ugyanakkor, hogy az elmúlt ötszáz évben Magyarországon nem voltak olyan durva cigányüldözések, mint Európa más országaiban.

– Cigányság és magyarság békességben élt. 1848-ban hatezer cigány honvéd vett részt a szabadságharcban, és 1956-ban is sok cigány harcolt – közölte. Szerinte a magyar állam „minden ellenkező hírrel ellentétben”, sokat tette a cigányokért. Ez a tevékenység a számokban is mutatkozik: a felsőoktatásban a cigányok részvételi aránya 3 százalék körül alakul, ami szerinte magasnak számít Európában. Maga a

mai problémák gyökerét a rendszerváltásban látja, ekkor a „vadkapitalista” folyamatban a cigányság nagy része elveszítette a munkáját. Székely János kínosan kerülte, hogy véleményt mondjon a görögkatolikusok telepi iskolájáról. Az egyházak felelősségéről annyit mondott, hogy többet kéne tenniük azért, a nagyon szegény gyerekeket besegítsék a jó iskolába. És miután a gyerekek bejutottak, segíteni kell őket abban is, hogy ne essenek ki.

Az újra szót kapó Hofher atya e ponton mondta ki a beszélgetés legerősebb mondatait. 15 évvel ezelőtt ő is azzal a meggyőződéssel kezdett dolgozni egy faluban, mint most Kocsis Fülöp Nyíregyházán. Elkülönítve felzárkóztatni, majd integrálni akart. De ez nem vezetett sehová, a gyerekek ugyanis egyre nagyobb hátrányokat halmoztak fel többségi társaikhoz képest.

– Ha egy iskolarendszer nem az antiszegregáció mentén épül, az nem lesz sikeres.

Nincs más kiút, csak az antiszegregáció. Nincs esélye ennek a társadalomnak e nélkül. A cigányság nemzetalkotó része közösségünknek. Elemi érdekünk integrálni. Nincs Magyarország a cigányság nélkül. Esélyt jelentünk egymás számára – mondta.

Kocsis Fülöp annyit tett hozzá, probléma volna, hogy ha a Kúria döntésére hivatkozva és a telepi iskolát alapul véve terjedne a szegregáció.

– Miránk hivatkozva senki ne szegregáljon – jelentette ki, hozzátéve: ha ez mégis így alakulna, akkor a magyar oktatás történetének szégyenfoltjává válna, amit nagyon nem szeretne.

Katolikusok ültek egymás mellett, akik a közös értékek alapján érthetnék egymást. De Hofher József szavai visszhangtalanul maradtak.

nol.hu

Ónody-Molnár Dóra